

การศึกษาเปรียบเทียบ หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ

A Comparative Study of the Bandsman Curricula of the Royal Thai Military Schools of Music

สมเกียรติ จุลโอภาส (Somkiat Julaopas)* ดร.สมชัย ตระการรุ่ง (Dr. Somchai Trakarnrung)**

ดร. สุกรี เจริญสุข (Dr. Sugree Charoensook)***

บทคัดย่อ

การวิจัยศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ มุ่งสืบค้นแจกแจงความเหมือน และความแตกต่าง ให้ทราบถึงแนวโน้ม และทิศทางของแต่ละหลักสูตรโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์บริบทเนื้อหาของโครงสร้างหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ด้วยวิธีวิจัยประเภทการศึกษาเปรียบเทียบ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพมีความแตกต่าง ผันแปรจากสถาบันหนึ่งสู่อีกสถาบันหนึ่ง คุณสมบัติผู้เรียน และระยะเวลาการศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และทหารเรือ มีลักษณะเหมือนกัน ในขณะที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีความแตกต่าง นอกจากนี้พบว่าโครงสร้างหลักสูตรของทั้ง 3 สถาบัน มีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 กลุ่มเหมือนกันคือ กลุ่มวิชาดนตรี กลุ่มวิชาทหาร และกลุ่มวิชาสามัญ จากผลการวิจัยนี้ สามารถเป็นตัวอย่างให้กับผู้วิจัยท่านอื่นๆ ที่มีความสนใจการศึกษาเปรียบเทียบดนตรีศึกษา และเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาดนตรีตะวันตกระดับการศึกษาขั้นสูงของประเทศไทยในอนาคต

ABSTRACT

The comparative study of the bandsman curricula of the royal Thai military schools of music aims to investigate the context of structures, similarities, differences, trends and directions in each of the curriculum. This qualitative research employs the content analysis as the comparative research methodology. The findings of this study illustrate the diversity of the curriculum framework of the bandsman curriculum among military schools of music. The results show that there are similarities of student's qualification and education length in the Army and Navy Schools of Music, and the differences in the Air Force School of Music. Furthermore, the curriculum structures of these three institutes have common three basic components; music course, military training and general education. As a result,

*นักศึกษหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** อาจารย์ประจำ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

***รองศาสตราจารย์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

this study will provide as an example of comparative music education research in music discipline. It aims to seek the relevant information for developing western music curriculum at the military schools of music and Thailand higher education in the future.

คำสำคัญ : การศึกษาเปรียบเทียบทางดนตรีศึกษา การพัฒนาหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ

Key Words: Comparative music education, Bandsman curriculum development, Military Schools of Music

บทนำ

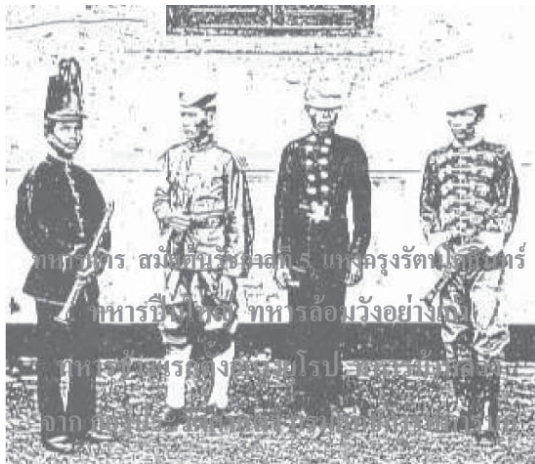
ดนตรีคือ พลังแห่งชีวิต ที่ธรรมชาติให้มาพร้อมๆ กับชีวิตมนุษย์ ช่วยให้มนุษย์มีความสุข สนุกสนาน ผ่อนคลายและทำให้เกิดความสงบ ซึ่งการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้น ดนตรีมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต อาจสืบเนื่องมาจากขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ หรือแม้กระทั่งศาสนา ล้วนแล้วแต่ผูกพันกับดนตรีทั้งสิ้น อาทิเช่น บทเพลงกล่อมเด็ก บทเพลงประกอบในการทำงาน บทเพลงที่ใช้ในพิธีการต่างๆ และบทเพลง สวดสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า เป็นต้น ดนตรีจึงเป็นส่วนสำคัญของชีวิตมนุษย์ ดังบทพระราชทานสัมภาษณ์ในรายการวิทยุเสียงอเมริกา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2503 “ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของข้าพเจ้า จะเป็นแจ๊สหรือไม่ใช่แจ๊สก็ตาม ดนตรีคือสิ่งที่ประณีตงดงาม และทุกคนควรนิยม ในคุณค่าของดนตรีทุกประเภท เพราะว่าดนตรีแต่ละประเภทต่างก็มีความเหมาะสมตามแต่โอกาส และอารมณ์ที่ต่างกันไป” จากบทพระราชทานสัมภาษณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า องค์พระประมุขของชาติ ทรงสนพระราชหฤทัยการดนตรีเป็นอย่างยิ่ง และถ้าหากย้อนดูประวัติศาสตร์ของดนตรีสากลที่เข้าสู่ประเทศไทยแล้วนั้น อาจกล่าวได้ว่าองค์พระมหากษัตริย์ไทยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์เกือบทุกพระองค์ทรงให้การสนับสนุน วางรากฐานการดนตรีสากลให้กับประเทศชาติทั้งสิ้น

ดนตรีตะวันตกได้เริ่มก้าวเข้าสู่กองทัพไทยได้รับใช้ได้เบื้องพระยุคลบาท องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ในฐานะ

เครื่องเสริมพระเกียรติยศ บรรเลงถวายความเคารพ ในการเสด็จพระราชดำเนินไปในสถานที่ต่างๆ รวมทั้งการถวายการต้อนรับองค์พระมหากษัตริย์ของมิตรประเทศ หรือการให้การต้อนรับทูตานุทูต ที่เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศไทย การดนตรีจึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกราช และชาติภูมิของไทย แสดงถึงความเป็นอารยประเทศให้ประจักษ์ต่อสายตานานาชาติ การดนตรีของกองทัพไทย จึงมีวิวัฒนาการ และการพัฒนาการอย่างเป็นลำดับ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการพัฒนา และการขยายตัวของกองทัพ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งในยุคแรกๆ ดนตรีถูกใช้เพื่อการบรรเลงถวายพระเกียรติยศ แด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์เท่านั้น และต่อมาเมื่อบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลง ดนตรียังถูกใช้ไปในการอื่นๆ เช่น สร้างขวัญกำลังใจให้กับทหารหาญ ใช้เป็นสัญญาณการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในยามปกติ และในยามศึกสงคราม ฯลฯ

กองทัพไทย ได้เริ่มผลิตกำลังพลนักดนตรีเพื่อรับใช้ประเทศชาติมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

การเรียนการสอนดนตรีในยุคแรกๆ เป็นไปในลักษณะตัวต่อตัว ไม่มีหลักสูตรที่แน่ชัด จนกระทั่งในปัจจุบันกองทัพไทยได้จัดตั้ง 3 สถาบันหลักอันได้แก่ โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ และโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีหน้าที่ในการผลิตกำลังพลนักดนตรี หรือที่เรียกว่า “ทหารดุริยางค์” (Bandsman) ให้มีความรู้ ความสามารถทั้งด้านการดนตรี และการทหารไปพร้อมๆ กัน เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับการบรรจุเข้าเป็นนายทหารชั้นประทวนประจำการในกองทัพ

โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ (The Royal Thai Military Schools of Music) ได้จัดทำและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการผลิต “ทหารดุริยางค์” ให้มีคุณสมบัติตามที่กองทัพกำหนด ตอบสนองต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และเป็นไปตามระบบการศึกษาของชาติในแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งหลักสูตรที่โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพใช้อยู่ในปัจจุบันมีดังต่อไปนี้ โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ใช้หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก พ.ศ. 2539 สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ ใช้หลักสูตรการดุริยางค์ตอนต้น โรงเรียนดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารเรือ พ.ศ. 2534 และหลักสูตรการดุริยางค์ตอนปลาย โรงเรียนดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารเรือ พ.ศ. 2537 ในส่วนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ใช้หลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พ.ศ. 2540

ความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องมาจากภาวะวิกฤตทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่สั่งสมอย่างต่อเนื่องยาวนานของประเทศไทย ซึ่งล้วนมีสาเหตุสำคัญมาจากวิกฤตทางปัญญาทั้งสิ้น ส่งผลให้คนไทยด้วยความสามารถ ในการแข่งขันบนเวทีโลกในเกือบทุกด้าน และนอกจากนี้ ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนจิตวิญญาณวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ก็ล้วนเป็นปัญหาที่เข้าขั้นวิกฤตอย่างรุนแรง ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

ประเทศไทยจึงมีแนวคิดที่จะแก้วิกฤตของชาติด้วยการปฏิรูปการศึกษาและบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อรองรับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2540 ส่งผลให้หน่วยงาน องค์กร และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เกิดกระแสความตื่นตัวในการดำเนินงานอย่างกว้างขวาง

โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่จะต้องพัฒนา บริบทของการเรียนรู้ภายในองค์กรให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ปัจจุบันอยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องของหลักสูตร ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศ ชี้แนะแนวทางการกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นหัวใจสำคัญของการกระบวนการศึกษาทั้งปวง โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยอาศัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นรากฐาน

การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีและการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรก็คือวิธีการหนึ่งที่สามารถค้นหาความเหมือน และความแตกต่าง ช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ และโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่ใช้ในปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ สำหรับโรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ ให้มีความเหมาะสมทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางดนตรี เทคโนโลยี การเมือง เศรษฐกิจและสังคม และที่สำคัญจะต้องตอบสนองต่อภารกิจหน้าที่ของกองทัพ และวัตถุประสงค์ของชาติได้

คำถามนำการวิจัย

- โครงสร้างของหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ มีลักษณะอย่างไร
 - สัดส่วนของวิชาต่างๆ มีส่วนประกอบอย่างไรบ้าง (วิชาสามัญ วิชาดุริยางค์ วิชาทหาร และวิชาอื่นๆ)
 - มีวิชาดนตรีอะไรบ้างที่ปรากฏอยู่ในแต่ละหลักสูตร และมีจำนวนหน่วยกิตเท่าใด
 - อะไรคือความเหมือน และความแตกต่างในโครงสร้างหลักสูตรของแต่ละสถาบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

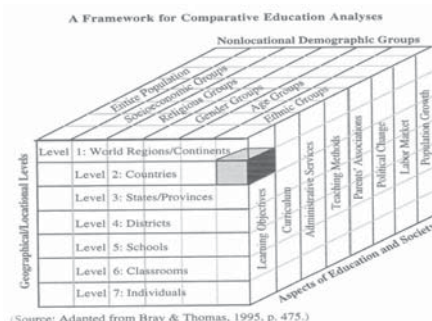
1. เพื่อเปรียบเทียบหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ และโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
2. เพื่อศึกษาความเหมือน และความแตกต่างของหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ
3. เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้ม และทิศทาง

ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ

ทฤษฎีการศึกษาเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ไปแล้วก็อาจเป็นไปได้ ผู้คนทำการเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราไม่ว่าจะเป็นการงาน อาหาร หนังสือ รถยนต์ ที่นังกีฬา ภาพยนตร์ พรรคการเมือง โรงเรียน และการศึกษา เป็นต้น ทุกคนล้วนทำการเปรียบเทียบโดยมีจุดประสงค์เพื่อเลือกสรรสิ่งที่ดีกว่าเพื่อค้นหา และเข้าใจสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว และให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิต

การคิดเชิงเปรียบเทียบจัดเป็นความคิดพื้นฐานหรือเป็นเสมือนนี้ คู่คิด กับการคิดในมิติอื่น ๆ ไม่จะเป็นการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงวิเคราะห์ รวมถึงการคิดเชิงประยุกต์ การคิดเชิงกลยุทธ์ และการคิดเชิงอนาคต เพราะการคิดเหล่านี้ล้วนต้องอาศัยการเปรียบเทียบเข้าช่วยพิจารณาด้วยเสมอ ในบางมุมบางด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการคิดตามที่ตั้งใจไว้ (เกรียงศักดิ์, 2549) และเนื่องจากสิ่งที่เราสามารถนำมาเปรียบเทียบได้นั้น มีจำนวนมากมาย เราจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจวิธีการจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่จะนำมาเปรียบเทียบให้เป็นระบบ เพื่อจะได้พินิจพิเคราะห์ได้อย่างมีหลักเกณฑ์ Bray and Thomas (อ้างถึงใน Thomas, 1998) ได้อธิบายมิติของการเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ด้วยภาพประกอบดังนี้

ภาพประกอบนี้แสดงมิติ 3 ด้าน ของการ

เปรียบเทียบ จะเห็นได้ว่า ในมิติที่หนึ่ง เป็นประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับด้านภูมิศาสตร์/ทำเลที่ตั้ง แสดงตัวอย่างทั้งหมด 7 ระดับด้วยกัน ได้แก่ 1) ทวีป 2) ประเทศ 3) มลรัฐ/ จังหวัด 4) ตำบล 5) โรงเรียน 6) ชั้นเรียน 7) รายบุคคล

ในมิติที่สอง นำเสนอเนื้อหาด้านประชากรศาสตร์ แสดงพื้นฐานของกลุ่ม ได้แก่ 1) ชชาติพันธุ์ 2) ศาสนา 3) อายุ 4) เพศ 5) สถานะทางเศรษฐกิจสังคม 6) จำนวนประชากรทั้งหมด นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มเติมในด้านสัญชาติ ภาษา สมาชิกพรรคการเมือง ความพร้อมของสุขภาพร่างกาย และระดับความรู้ ฯลฯ

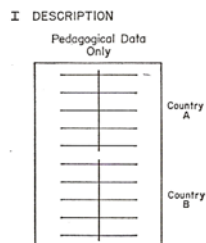
สำหรับในมิติสุดท้าย เป็นการผสมรวมกันระหว่างทิศทางของแผนงานที่สำคัญของการศึกษาและสังคม ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ทางการศึกษา 2) หลักสูตร 3) วิธีการสอน 4) โครงสร้างการบริหาร 5) ความร่วมมือของผู้ปกครอง 6) การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง 7) สถานะของตลาดแรงงาน 8) การเติบโตของจำนวนประชากร

จากภาพประกอบจะเห็นได้ว่าการศึกษาคือเปรียบเทียบ มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาประเด็นเนื้อหาของทั้ง 3 มิติที่มีความเกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน

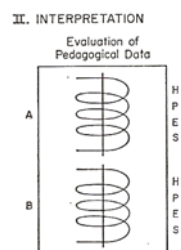
สำหรับ Bereday (1964) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการศึกษาคือเปรียบเทียบสิ่งใดก็ตาม ควรเริ่มจากการเทียบเคียง (Juxtaposition) เพื่อค้นหากรอบแนวคิด และสมมติฐานที่เป็นหนึ่งเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษาของประเทศที่ต่างกัน ในเรื่องหลักการของการศึกษาภาคบังคับ หรือลักษณะชาตินิยม ควรจะได้รับการพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบด้วย ดังนั้นข้อมูลต่างๆ ควรได้รับการตรวจสอบทบทวนให้ถึงแก่นแท้ และสรุปประเด็นสำคัญของการวิเคราะห์เปรียบเทียบในขั้นตอนสุดท้าย

Bereday (1964) ได้แบ่งขั้นตอนของการศึกษาเปรียบเทียบทางการศึกษาไว้เป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

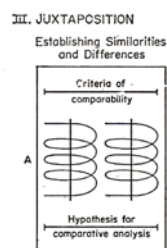
1. ขั้นแรก คือการบรรยายถึงระบบข้อมูลพื้นฐานหรือสิ่งที่เราต้องการเปรียบเทียบของประเทศหรือโรงเรียนที่เราต้องการศึกษา

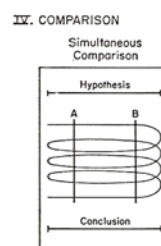
2. ขั้นที่สอง เป็นการแปลความหมาย โดยการวิเคราะห์ในเชิงสังคมศาสตร์ และประเมินค่าข้อมูลที่มีอยู่ในทุก ๆ ด้าน

3. ขั้นที่สาม ดำเนินการเทียบเคียง กำหนดความเหมือน และความแตกต่าง เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการเปรียบเทียบ

4. ขั้นสุดท้าย ดำเนินการเปรียบเทียบ โดยเลือกปัญหา และประเด็นสำคัญของการศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบดนตรีศึกษานั้น พบว่ามีนักการศึกษาไทยทั้งหมด 4 ท่าน ที่ให้ความสนใจทำการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรดนตรี ในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยกับต่างประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

Chareonsook (1985) ได้ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรดนตรีระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (Undergraduate Music Curricula in Universities of Thailand and United States : A Comparative Study and Recommended Curriculum for Thai Universities) โดยใช้เกณฑ์ของ The National Association of Schools of Music (NASM) ของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบ งานวิจัยชิ้นนี้พบว่าโครงสร้างของหลักสูตรดนตรีระดับปริญญาตรี (จำนวนหน่วยกิตและเนื้อหาวิชา) ของ 5 วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย มีความหลากหลาย ผันแปรจากสถาบันหนึ่งสู่อีกสถาบันหนึ่ง ไม่มีการจัดทำหลักสูตรให้เป็นมาตรฐานระหว่างสถาบัน หรือจัดเตรียมมาตรฐานสำหรับหลักสูตรดนตรีตามความต้องการของรัฐ ผลของงานวิจัยสรุปได้ว่าไม่มีหลักสูตรปริญญาตรีทางด้านดนตรีในประเทศไทยที่สมบูรณ์ สามารถใช้เป็นมาตรฐานได้

Narkwong (1989) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของดนตรีสากล และดนตรีไทยในหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยในประเทศไทย (The Relationship Between Western and Thai Music Objectives in the Undergraduate Music Program of Selected Thai Universities and Colleges) ผู้วิจัยมีความประสงค์ให้บรรลุผล 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาข้อขัดแย้งของเป้าประสงค์ของดนตรีสากล และดนตรีไทย
2. เพื่อให้ทราบถึงระดับความขัดแย้งของเป้าประสงค์ของดนตรีสากล และดนตรีไทย เพื่อใช้เป็น

ข้อมูล ให้นักดนตรีศึกษาของไทย ได้วางนโยบายแผนการศึกษาด้านดนตรีของชาติในอนาคต

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงเปรียบเทียบ โดยศึกษาจากจำนวนหน่วยกิต วิชาบังคับ เนื้อหาวิชา และชนิดของวิชาที่ปรากฏในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย 6 สถาบันในประเทศไทย พบว่าเป้าประสงค์ของดนตรีสากล และดนตรีไทย มีลักษณะสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านการปฏิบัติเครื่องมือดนตรี และทฤษฎีดนตรี อาจมีเพียงวิธีการขับร้องและระบบบันไดเสียงเท่านั้นที่มีความขัดแย้งกันอยู่บ้าง

Trakarnrung (2004) ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรการอบรมครูดนตรีระดับปริญญาตรีของ 5 มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในประเทศแคนาดา กับ 5 มหาวิทยาลัยของประเทศไทย (A Comparative Study of Music Teacher Training Curricula in Canada and Thailand) พบว่าโครงสร้างหลักสูตรของมหาวิทยาลัยของทั้งสองประเทศ มีความหลากหลายมาก การศึกษาดนตรีสาขาดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศแคนาดาใช้เวลาในการศึกษา 4 – 6 ปี จากการวิจัยยังพบว่าโครงสร้างหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในแคนาดามีความแตกต่างกันอยู่บ้างเนื่องจากเป็นการศึกษาเฉพาะทาง ในขณะที่มหาวิทยาลัยของไทย รูปแบบของหลักสูตรมีความคล้ายคลึงกันมาก ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากโครงสร้างหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาที่มีวิชาศึกษาทั่วไป เป็นวิชาบังคับพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้ยังช่วยให้นักการศึกษา และนักดนตรีศึกษาได้เรียนรู้เรื่องการจัดการหลักสูตรดนตรีศึกษาของสถาบันในมณฑลตัวเอง หรือของประเทศอื่นๆ เพื่อช่วยให้นักการศึกษาทั้งหลายได้ใช้พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของตน

Sitalayan (2006) สนใจศึกษาการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู สำหรับครูเปียโนในประเทศไทย (Development of a Pedagogy Certificate Program for Piano Teachers in Thailand) เพื่อสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูเปียโนในประเทศไทย สำหรับใช้ที่มหาวิทยาลัย

มhitล ในการพัฒนาหลักสูตรนี้ผู้ออกแบบหลักสูตรได้รับคำปรึกษา รูปแบบการจัดทำหลักสูตร โดย หลุยส์ กอส (Louise Goss) ผู้เชี่ยวชาญด้าน วิชาการสอนเปียโนชาวอเมริกัน หลักสูตรที่ออกแบบ ขึ้นมานี้มีความคล้ายคลึงกับหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพครูในปัจจุบัน ของ 3 มหาวิทยาลัยใน สหรัฐอเมริกา ได้แก่ George Mason University, Indiana State University และ Stephen F. Austin State University ผู้วิจัยจึงคัดเลือกทั้ง 3 สถาบันดังกล่าว ข้างต้นให้เป็นตัวอย่างสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบ ในด้านความสัมพันธ์ของความเหมือนกับมหาวิทยาลัย มhitล ในเรื่องการรับสมัครนักศึกษา ปริญญาทาง ดนตรีที่ใช้ และทำเลที่ตั้ง ซึ่งสรุปได้ว่าหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพครูของทั้ง 4 ตัวอย่างมี 3 ส่วน ประกอบพื้นฐานที่คล้ายกัน ได้แก่วิชาปฏิบัติเครื่อง มือเปียโน, งานรายวิชา และการฝึกสอน อย่างไรก็ตามในการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับครูเปียโน และนักเรียนในประเทศไทย บางหลักสูตรจะสะท้อน ถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมของประเทศ และอิทธิพล ของระบบการสอบเปียโนของโรงเรียนในประเทศ อังกฤษ

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียน ดุริยางค์เหล่าทัพ พรรณนาถึงสภาพการณ์ และ ลักษณะของหลักสูตร ชี้ให้เห็นสิ่งที่ปรากฏในแต่ละ หลักสูตร เปรียบเทียบสิ่งที่กำหนดในแต่ละหลักสูตร ทั้งจำนวนหน่วยกิตและเนื้อหาวิชา สรุปวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) ตามที่ปรากฏใน ข้อความของแถลงหลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตร โดยใช้กรอบแนวความคิดจากทฤษฎีของ Bray และ Thomas ดังนี้

มิติที่ 1 ด้านภูมิศาสตร์/ทำเลที่ตั้ง ผู้วิจัย ศึกษาวิจัยระดับโรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ

มิติที่ 2 ด้านประชากรศาสตร์ ผู้วิจัยนำเสนอ

พื้นฐานของกลุ่มนักเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ (นักเรียน ดุริยางค์ทหารบก นักเรียนดุริยางค์ทหารเรือและ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ)

มิติที่ 3 ด้านการศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการ ศึกษาวิจัยหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์

ต่อจากนั้นจะนำแนวคิดของ Bereday ที่ แบ่งขั้นตอนของการศึกษาเปรียบเทียบออกเป็น 4 ขั้นตอนมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

โดยเริ่มจากการบรรยายถึงโครงสร้าง หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ของโรงเรียนดุริยางค์ทั้ง 3 เหล่าทัพ ตามที่ปรากฏในข้อความของแถลง หลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตร

ในขั้นตอนที่ 2 เป็นการแปลความในทุกๆ แง่มุมของหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์ เหล่าทัพ

สำหรับในขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการเทียบเคียง กำหนดความเหมือนและความแตกต่าง เพื่อสร้าง บรรทัดฐานการเปรียบเทียบที่เป็นไปได้

ขั้นตอนสุดท้าย ดำเนินการเปรียบเทียบ หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ เพื่อสืบค้นปัญหา และประเด็นสำคัญของหลักสูตร และสรุปผลที่ได้

กองทัพไทยเริ่มผลิตกำลังพลทหารดุริยางค์ รับใช้ประเทศชาติมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่ง หลักสูตรที่ใช้มีการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตาม กาลเวลา ในปัจจุบันโรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ มี หลักสูตรที่เปิดสอน 2 ประเภท คือหลักสูตรตาม แนวทางรับราชการ และหลักสูตรผลิตกำลังพล (หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์)

หลักสูตรตามแนวทางรับราชการ เป็น หลักสูตรที่เปิดการศึกษาให้กับข้าราชการเหล่าทหาร ดุริยางค์ เพื่อเพิ่มโอกาสการพิจารณาเลื่อนฐานะตาม แนวทางรับราชการ และส่งเสริมพัฒนาความรู้ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานในปัจจุบัน และเตรียมพร้อมปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น

หลักสูตรผลิตกำลังพล (หลักสูตรนักเรียน ดุริยางค์) เป็นหลักสูตรที่เปิดการศึกษาให้กับบุคคล

พลเรือนเข้ารับการฝึกศึกษา หรือที่เรียกว่า “นักเรียนดุริยางค์” เพื่อผลิตเป็นนายทหารชั้นประทวนเหล่าทหารดุริยางค์ บรรจุในกองทัพ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรผลิตกำลังพลซึ่งถือเป็นหลักสูตรหลักที่ใช้ในการผลิตทหารดุริยางค์ และในปัจจุบันโรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ ได้ใช้หลักสูตรผลิตกำลังพลดังต่อไปนี้

โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ใช้หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก พ.ศ. 2539 มีระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร 6 ปี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 หลักสูตรย่อย ได้แก่ หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกตอนต้น ระยะเวลาศึกษา 3 ปี คุณสมบัติเทียบเท่าชั้น ม.3 และหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกตอนปลาย ระยะเวลาศึกษา 3 ปี ต่อจากหลักสูตรตอนต้น คุณสมบัติเทียบเท่า ปวช. หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกนี้ รับบุคคลพลเรือนชาย-หญิง ที่มีอายุ 12-15 ปี สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำป. 6 เข้ารับการฝึกศึกษา โดยโครงสร้างหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ฯตอนต้น มีสัดส่วนของวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 3 หมวดวิชาคือ วิชาดุริยางคศาสตร์ (วิชาดนตรี) 54 หน่วยกิต วิชาสามัญหรือวิชาพื้นฐานเช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ เป็นต้น มีหน่วยการเรียนรู้ 58 หน่วยกิต และวิชาทหาร 8 หน่วยกิต (รวม 120 หน่วยกิต) สำหรับโครงสร้างหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ฯตอนปลาย มีสัดส่วนของวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 3 หมวดวิชาเช่นกันคือ หมวดวิชาพื้นฐานสามัญ 29 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพ (วิชาดนตรี) 72 หน่วยกิต และหมวดวิชาทหาร 15 หน่วยกิต (รวม 116 หน่วยกิต) รวมหน่วยการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกตอนต้น และตอนปลาย จำนวน 236 หน่วยกิต

โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ ใช้หลักสูตรการดุริยางค์ตอนต้น พ.ศ. 2534 และหลักสูตรการดุริยางค์ตอนปลาย พ.ศ. 2537 มีลักษณะคล้ายกับหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ทั้งในเรื่องระยะเวลาการศึกษา คุณสมบัติของผู้เรียน และคุณวุฒิ

ของผู้สำเร็จการศึกษา สำหรับโครงสร้างหลักสูตรการดุริยางค์ มีสัดส่วนของวิชาต่างๆ ดังนี้

หลักสูตรการดุริยางค์ตอนต้น แบ่งกลุ่มวิชาออกเป็น 5 กลุ่มวิชา มีหน่วยการเรียนรู้ดังนี้ กลุ่มวิชาภาษา 24 หน่วยกิต กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ 15 หน่วยกิต กลุ่มวิชาสังคมศึกษา 12 หน่วยกิต กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ 28 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาการงาน และอาชีพ (วิชาดนตรี และวิชาทหาร) 47 หน่วยกิต (รวม 126 หน่วยกิต)

หลักสูตรการดุริยางค์ตอนปลาย ประกอบด้วย 3 หมวดวิชา มีหน่วยการเรียนรู้ดังนี้ หมวดวิชาพื้นฐาน 52 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพ (วิชาดนตรี) 39 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก (วิชาดนตรีและวิชาการแสดงต่างๆ) 38 หน่วยกิต (รวม 129 หน่วยกิต) รวมหน่วยการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรการดุริยางค์ตอนต้น และตอนปลาย 255 หน่วยกิต

ในส่วนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ปัจจุบันใช้หลักสูตรใหม่ เรียกว่า หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พ.ศ. 2540 ระยะเวลาในการศึกษา 3 ปี รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้น ม.3 และเมื่อสำเร็จการศึกษาก็จะได้รับยศ จ่าอากาศตรี และเทียบคุณวุฒิ ปวช. เช่นเดียวกับหลักสูตรของอีก 2 สถาบัน

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กำหนดหมวดวิชาไว้ 3 หมวดดังนี้ 1) หมวดวิชาพื้นฐานมีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 30 หน่วยกิต 2) หมวดวิชาชีพประกอบด้วยกลุ่มวิชาชีพพื้นฐานมีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 16 หน่วยกิต กลุ่มวิชาชีพเฉพาะ จำนวน 27 หน่วยกิต กลุ่มวิชาชีพเลือก จำนวน 28 หน่วยกิต กลุ่มวิชาฝึกงาน/โครงการ/โครงการวิชาชีพ มีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 หน่วยกิต และ 3) สำหรับหมวดวิชาเลือกเสรีประกอบด้วยวิชาดนตรีและวิชาอื่นๆ ผสมรวมกัน มีหน่วยการเรียนรู้ 53 หน่วยกิต (เลือกเรียน 15 หน่วยกิต) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศจะต้องศึกษาตลอดหลักสูตร จำนวน 120 หน่วยกิต

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า โครงสร้างหลักสูตรนักเรียนเตรียมครูโรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพ มีความหลากหลายมาก ชื่อกลุ่มวิชาและรายวิชา แตกต่างกันไปบ้างบางส่วน และเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษาเปรียบเทียบ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์เนื้อหาวิชาในแต่ละหลักสูตร สรุปได้ว่า หลักสูตรของทั้ง 3 สถาบัน จัดกลุ่มวิชาหลักไว้ 3 กลุ่ม เหมือนกันคือ กลุ่มวิชาดนตรี กลุ่มวิชาทหาร และ กลุ่มวิชาอื่นๆ ซึ่งกลุ่มวิชาดนตรีแบ่งเป็น กลุ่มวิชาเน้นปฏิบัติ (Performance) และกลุ่มวิชาไม่เน้นปฏิบัติ (Non-performance) สำหรับกลุ่มวิชาอื่นๆ เป็น วิชาพื้นฐานสามัญ และวิชาอื่นๆ ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียน ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สำหรับรายละเอียดสัดส่วนหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มวิชา เป็นไปตามตารางเปรียบเทียบ หลักสูตรโรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพ

ตารางเปรียบเทียบหลักสูตรโรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพ

สถาบัน	หลักสูตร	ระยะเวลาศึกษา (ปี)	วิชาดนตรี		วิชาทหาร	วิชาอื่นๆ (หน่วยกิต)	รวมจำนวนหน่วยกิต
			เน้นปฏิบัติ (หน่วยกิต)	ไม่เน้นปฏิบัติ (หน่วยกิต)			
ร.ร.ด.ย.ท.บ.	นักเรียนเตรียมครูเหล่าทัพทหารบก	6	53 (22%)	71 (30%)	22.5 (10%)	89.5 (38%)	236 (100%)
ร.ร.ด.ย.ท.ร.	การเตรียมครูเหล่าทัพ	6	61 (24%)	63 (25%)	12 (5%)	119 (46%)	255 (100%)
ร.ร.ด.ย.ท.อ.	ประกาศนียบัตรวิชาชีพวิชาอื่นๆ	3	28 (23%)	43 (36%)	3 (3%)	46 (38%)	120 (100%)

หมายเหตุ ร.ร.ด.ย.ท.บ. คือโรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพทหารบก ร.ร.ด.ย.ท.ร. คือโรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพทหารเรือ และ ร.ร.ด.ย.ท.อ. คือโรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพทหารอากาศ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสถานภาพปัจจุบันของหลักสูตรผลิตกำลังพล (หลักสูตรนักเรียนเตรียมครู) โรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพ เพื่อดูความเหมือน

และความแตกต่าง ทำนายทิศทางการของหลักสูตร และ ศักยภาพของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรในอนาคต โดยผู้วิจัยต้องการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับ โครงสร้างหลักสูตรนักเรียนเตรียมครูโรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพ ในเรื่องดังต่อไปนี้

- สัดส่วนของวิชาต่างๆ มีส่วนประกอบอย่างไรบ้าง จากการศึกษพบว่า หลักสูตรของทั้ง 3 สถาบัน มีการจัดกลุ่มวิชาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลักเหมือนกัน คือ กลุ่มวิชาดนตรี กลุ่มวิชาทหาร และกลุ่มวิชาอื่นๆ โดยมีสัดส่วนของวิชาต่างๆ ของแต่ละหลักสูตรสรุปได้ดังนี้

หลักสูตรนักเรียนเตรียมครูเหล่าทัพ ให้ ความสำคัญกับวิชาดนตรีมากที่สุด โดยมีหน่วยการเรียนรู้ 124 หน่วยกิต รองลงมาคือวิชาสามัญหรือ วิชาอื่นๆ มี 89.5 หน่วยกิต และวิชาทหารมีหน่วยการเรียนรู้ 22.5 หน่วยกิต

สำหรับหลักสูตรการเตรียมครู ของโรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพทหารเรือ ให้ ความสำคัญกับวิชาดนตรี และ วิชาสามัญใกล้เคียงกัน โดยหน่วยการเรียนรู้ของวิชาดนตรีมี 124 หน่วยกิต วิชาสามัญมี 119 หน่วยกิต ในส่วนของวิชาทหารมีหน่วยการเรียนรู้เพียง 12 หน่วยกิตเท่านั้น

ในส่วนของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพทหารอากาศ ให้ ความสำคัญกับ วิชาดนตรีเป็นอย่างมาก โดยมีหน่วยการเรียนรู้ถึง 71 หน่วยกิต วิชาสามัญจะมีหน่วยการเรียนรู้รองลงมา คือ 46 หน่วยกิต โรงเรียนเตรียมครูเหล่าทัพทหารอากาศ ให้ ความสนใจกับวิชาทหารน้อยที่สุด โดยมีหน่วยการเรียนรู้เพียง 3 หน่วยกิตเท่านั้น

- มีวิชาดนตรีอะไรบ้างที่ปรากฏอยู่ในแต่ละหลักสูตร และมีจำนวนหน่วยกิตเท่าใด

จากการศึกษาพบว่าโครงสร้างหลักสูตรของแต่ละสถาบัน มีวิชาดนตรีที่ปรากฏในแต่ละหลักสูตร คล้ายกัน ได้แก่ การปฏิบัติเครื่องมือนดนตรี โสตประสาท ทฤษฎีดนตรี การประสานเสียง การ

ประพันธ์เพลงเบื้องต้น การอำนวยการเพลงเบื้องต้น ประวัติดนตรี และสังคีตนิยม ฯลฯ รายชื่อของวิชาดนตรีที่ปรากฏอาจมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่เนื้อหาวิชาที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถรวมกลุ่มวิชาดนตรีที่ปรากฏในแต่ละหลักสูตรเป็น 2 กลุ่มวิชา คือกลุ่มวิชานักร้องปฏิบัติ (Performance) เป็นวิชาที่เน้นเรื่องการปฏิบัติเครื่องดนตรีและกลุ่มวิชาไม่เน้นปฏิบัติ (Non-performance) เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทั่วไปด้านดนตรี ซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละหลักสูตรดังนี้

โครงสร้างหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก มีกลุ่มวิชานักร้องปฏิบัติ 53 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาไม่เน้นปฏิบัติ 71 หน่วยกิต รวมหน่วยการเรียนรู้วิชาดนตรีที่ปรากฏในหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 124 หน่วยกิต

สำหรับโครงสร้างหลักสูตรการดุริยางค์ โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ กลุ่มวิชานักร้องปฏิบัติ มี 61 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาไม่เน้นปฏิบัติ มีจำนวน 63 หน่วยกิต รวมวิชาดนตรีในโครงสร้างหลักสูตรจำนวน 124 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กลุ่มวิชานักร้องปฏิบัติ มี 28 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาไม่เน้นการปฏิบัติ มี 43 หน่วยกิต รวมวิชาดนตรีในโครงสร้างหลักสูตรมีจำนวน 71 หน่วยกิต

- อะไรคือความเหมือน และความแตกต่างในโครงสร้างหลักสูตรของแต่ละสถาบัน

ผู้วิจัยพบว่าโครงสร้างหลักสูตรของทั้ง 3 สถาบัน มีความหลากหลายผันแปรจากสถาบันหนึ่งสู่อีกสถาบันหนึ่ง โดยเฉพาะหลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และทหารเรือ มีความเหมือนกันมาก ทั้งในเรื่องระยะเวลาการศึกษา คุณสมบัติผู้เรียน และจำนวนหน่วยการเรียนรู้ของวิชาดนตรี สำหรับหลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศนั้น ถึงแม้ระยะเวลาการศึกษาจะแตกต่างจากอีก 2 หลักสูตร แต่วิชาดนตรีที่ปรากฏก็มีความคล้ายคลึงกัน สำหรับ

สิ่งที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดคงเป็นเรื่องของวิชาทหารที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกให้ความสำคัญมากที่สุดถึง 10% ของหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด ในขณะที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ และทหารอากาศให้ความสำคัญวิชาทหารน้อยมาก แต่โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือให้ความสำคัญกับวิชาสามัญมากถึง 46% ส่วนโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ให้ความสำคัญวิชาดนตรีมากที่สุดถึง 59% ของหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดของทุกหลักสูตรจะได้รับคุณวุฒิ ปวช. เหมือนกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพพบว่า หลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือมีหน่วยการเรียนรู้มากที่สุด จำนวน 255 หน่วยกิต โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกมีหน่วยการเรียนรู้รองลงมาเป็น จำนวน 236 หน่วยกิต สำหรับหลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีหน่วยการเรียนรู้รวมน้อยที่สุดจำนวน 120 หน่วยกิต ทั้งนี้เพราะว่าหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีระยะเวลาศึกษาเพียง 3 ปี ขณะที่อีก 2 สถาบันมีระยะเวลาศึกษาของหลักสูตรเป็น 2 เท่าของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศคือ 6 ปี และถ้าวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักสูตรเป็นรายกลุ่มวิชาจะพบว่า หลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และทหารเรือ มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้ของกลุ่มวิชาดนตรี 124 หน่วยกิตเท่ากัน ในขณะที่หลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีหน่วยการเรียนรู้กลุ่มวิชาดนตรีน้อยที่สุด จำนวน 71 หน่วยกิต สำหรับกลุ่มวิชาสามัญหรือวิชาอื่นๆ หลักสูตรการดุริยางค์ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือมีหน่วยการเรียนรู้มากเป็นลำดับที่ 1 โดยมีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 119 หน่วยกิต หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกมีหน่วยการเรียนรู้รองลงมา จำนวน 89.5 หน่วยกิต และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์

ทหารอากาศมีหน่วยการเรียนรู้กลุ่มวิชาสามัญหรือวิชาอื่นๆ จำนวน 46 หน่วยกิต ซึ่งน้อยที่สุดเช่นเดียวกับกลุ่มวิชาทหาร มีหน่วยการเรียนรู้เพียง 3 หน่วยกิต แต่ในขณะที่หลักสูตรของโรงเรียนเตรียมการทหารเรือมีหน่วยการเรียนรู้กลุ่มวิชาทหารรวม 12 หน่วยกิต น้อยกว่าหลักสูตรของโรงเรียนเตรียมการทหารบกที่มีหน่วยการเรียนรู้กลุ่มวิชาทหารถึง 22.5 หน่วยกิต มากเป็นลำดับที่ 1

แต่ถ้าหากพิจารณาหน่วยการเรียนรู้ของกลุ่มวิชาต่างๆ ในแต่ละหลักสูตรของทั้ง 3 สถาบัน โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละของหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดของแต่ละหลักสูตรจะพบว่าผลลัพธ์ที่ได้จะแตกต่างกันเล็กน้อย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนเตรียมการทหารอากาศจะมีจำนวนหน่วยการเรียนรู้กลุ่มวิชาดนตรีมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 59 ในขณะที่หลักสูตรของโรงเรียนเตรียมการทหารบกและทหารเรือ มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้กลุ่มวิชาดนตรีใกล้เคียงกันคือ คิดเป็น ร้อยละ 52 และร้อยละ 49 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มวิชาสามัญนั้น หลักสูตรของโรงเรียนเตรียมการทหารบกและทหารอากาศ มีหน่วยการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 38 เท่ากัน และกลุ่มวิชาสุดท้ายกลุ่มวิชาทหาร มีผลลัพธ์เหมือนกับการวิเคราะห์จากจำนวนหน่วยกิตปกติ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรของทั้ง 3 สถาบันโดยศึกษาเฉพาะเอกสารหลักสูตรสรุปได้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาของแต่ละหลักสูตรอาจมีความแตกต่างกันอยู่บ้างเล็กน้อย เนื่องจากค่าน้ำหนักของจำนวนหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มวิชาของแต่ละหลักสูตรที่คิดเป็นค่าร้อยละ มีความแตกต่างกันบางส่วน ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนักเรียนเตรียมการทหารบก จะมีคุณลักษณะทางทหารมากที่สุด สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรของโรงเรียนเตรียมการทหารเรือ จะได้รับความรู้ด้านวิชาสามัญเป็นอย่างดี และหากกองทัพไทยต้องการกำลัง

พลที่มีศักยภาพด้านดนตรีสูง สมควรต้องใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนเตรียมการทหารอากาศ เพราะค่าน้ำหนักหน่วยการเรียนรู้ของวิชาดนตรีมีจำนวนสูงที่สุด จึงทำให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะด้านดนตรีมากกว่าหลักสูตรอื่นๆ

สำหรับมุมมองของผู้วิจัยคิดว่า หลักสูตรนักเรียนเตรียมการทหารบกเหล่าทัพควรมีการพัฒนาปรับปรุงให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากหลักสูตรที่ใช้อยู่ปัจจุบันเป็นหลักสูตรเก่า ถึงแม้ยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ทั้งที่ภารกิจหน้าที่ของทหารเตรียมการของทุกๆ เหล่าทัพเหมือนกัน คือมีหน้าที่ในการบรรเลงในงานพิธีต่างๆ ของกองทัพ และทำการรบอย่างทหารราบได้เมื่อมีความจำเป็น จึงควรที่จะต้องจัดการกับสัดส่วนของกลุ่มวิชาต่างๆ ให้เหมาะสมดังนี้ กลุ่มวิชาดนตรีเป็นวิชาที่เป็นหัวใจหลักของทหารเตรียมการ ควรให้ค่าน้ำหนักหน่วยการเรียนรู้ที่ 60% เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะด้านดนตรีได้อย่างเต็มที่ สำหรับกลุ่มวิชาพื้นฐานสามัญจำเป็นที่จะต้องบรรจุลงในหลักสูตรเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับคุณวุฒิทางการศึกษาสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จึงกำหนดค่าน้ำหนักหน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มนี้ 30% และเพื่อให้ทหารเตรียมการมีคุณลักษณะทางทหารตามที่กองทัพกำหนด สามารถรบอย่างทหารราบได้เมื่อมีความจำเป็น จึงกำหนดค่าน้ำหนักกลุ่มวิชาทหารที่ 10%

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สะท้อนให้เห็นศักยภาพของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมการเหล่าทัพ
2. สามารถทำนายทิศทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนเตรียมการเหล่าทัพ
3. ใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีมาตรฐานสูงขึ้น
4. ใช้เป็นตัวอย่างการพัฒนาหลักสูตรให้

กับผู้สนใจการพัฒนาหลักสูตรดนตรีศึกษาหรือสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยท่านอื่นๆ ที่มีความสนใจเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบดนตรีศึกษา

6. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาดนตรี ระดับเตรียมอุดมศึกษาของประเทศหรือการศึกษาขั้นสูงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองดุริยางค์ทหารบก. 2546. คู่มือนักเรียนดุริยางค์ทหารบก. กรุงเทพมหานคร : กองดุริยางค์ทหารบก.

กองดุริยางค์ทหารอากาศ. 2547. เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ. กรุงเทพมหานคร: กองดุริยางค์ทหารอากาศ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2549. การคิดเชิงเปรียบเทียบ Comparative thinking พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ชัคเชส มีเดีย จำกัด.

คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ. 2545. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ ฐานทัพเรือกรุงเทพ. กรุงเทพมหานคร: กองดุริยางค์ทหารเรือ.

คณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือรวมเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2539. ดนตรีจากพระราชหฤทัยศูนย์รวมใจแห่งปวงชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

Bereday, G. Z. F. 1964. Comparative method in education. U.S.A.: Holt, Rinehart and Winston.

Chareonsook, S. 1985. Undergraduate music curricula in universities of Thailand and United States: A comparative study and recommended curriculum for Thai universities. Unpublished doctoral dissertation, University of Northern Colorado.

Narkwong, T. 1989. The relationship between western and Thai music objective in the undergraduate music program of selected Thai universities and colleges. Unpublished doctoral dissertation, University of North Texas.

Sitalayan, R. 2006. Development of a pedagogy certificate program for piano teachers in Thailand. Unpublished doctoral dissertation, West Virginia University.

Thomas, R. M. 1998. Conducting educational research: A comparative view. Westport, CT: Bergin and Garvey.

Trakarnrung, S. 2004. A comparative study of music teacher training curricula in Canada and Thailand Unpublished research paper, University of Toronto.

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจอ่านและพิจารณาบทความวิจัย
วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา) ประจำปี 2550**

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
1. ศ.ดร. เมธา วรรณพัฒน์ 2. ศ.ดร. ศิริพร จิรวัดน์กุล 3. รศ.ดร. กฤตยา แสงเจริญ 4. รศ.ดร. จริยา ชมวารินทร์ 5. รศ.ดร. เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี 6. รศ.ดร. นิวัฒน์ เสนาะเมือง 7. รศ.ดร. นิสันต์ สัตยาชัย 8. รศ.ดร. นุชรี สิริ 9. รศ.ดร. บุญเกิด คงยิ่งยศ 10. รศ.ดร. ปิยะดา อีระกุลพิศุทธิ์ 11. รศ.ดร. พินิจ หวังสมนึก 12. รศ.ดร. พีระศักดิ์ ศรีฤาชา 13. รศ.ดร. มალიณี เหล่าไพบูลย์ 14. รศ.ดร. รศนา วงศ์รัตนชีวิน 15. รศ.ดร. วนิตา แก่นอากาศ 16. รศ.ดร. วชิรินทร์ กาสลัก 17. รศ.ดร. วัลลภา อารีรัตน์ 18. รศ.ดร. ศุภชัย ปทุมนากุล 19. รศ.ดร. สมใจ ขจรชีพพันธุ์งาม 20. รศ.ดร. สันติ วิกิตชฌาญจ 21. รศ.ดร. สุนันทา กิ่งไพบูลย์ 22. รศ.ดร. อภิรัฐ ศิริธราวัตร 23. รศ.ดร. อัญชลี สารรัตน์ะ 24. รศ.ดร. เอื้อมพร ทองกระจาย 25. รศ.พญ. ผิวนพรรณ มาลีวงษ์ 26. รศ. สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวงษ์ 27. ผศ.ดร. ดุษฎี อายุวัฒน์ 28. ผศ.ดร. นาถธิดา วีระปรียากร 29. ผศ.ดร. ไพศาล สุวรรณน้อย 30. ผศ.ดร. ยาวลักษณ์ อภิชาติวัลลภ 31. ผศ.ดร. อัญชลี ตัดตะวะศาสตร์ 32. ผศ.ดร. เพ็ญประภา เพชรบุรณิน 33. ผศ.ดร. สุวลี โลวีกรรณ์ 34. ผศ. วีระศักดิ์ ชายผา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1. รศ.ดร. อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช 1. รศ.ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 1. รศ.ดร.พัฒนา อนุรักษพงศ์ธร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 1. รศ.ดร. ชัย จตุรภัษพิทักษ์กุล 2. ผศ.ดร. อธิภา บุญญาอรุณเนตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 1. ผศ.ดร.วีรชัย อาจหาญ มหาวิทยาลัยนเรศวร 1. ดร.ชัชวาลย์ จันทร์วิจิตร มหาวิทยาลัยบูรพา 1. ผศ.ดร. วัลลภา คุณทรงเกียรติ มหาวิทยาลัยมหิดล 1. รศ.ดร. สุเทพ ศิลปานันทกุล 2. รศ.ดร.ศศิมา กุสุมา ณ อยู่ธยา 3. ผศ.ดร.ดวงรัตน์ วัฒนกิจไกรเลิศ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์ 1. รศ.ดร.มลิวรรณ บุญเสนอ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 1. รศ.ดร. ชุตินา สัจจนันท์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 1. รศ.ดร. เกรียงไกร โชประการ 2. ผศ.ดร. จุฑามาส จิตต์เจริญ 3. ผศ.ดร. ชังแซ่ก เลียงจินดาถาวร

